

SEJŠELI – RAZVIJENA AFRIČKA DRŽAVA?

IVAN ŠULC

Prema vrijednosti BDP-a p.c. od 17 000 dolara (PPP), bez razmišljanja bi se moglo zaključiti da su Sejšeli jedna od malobrojnih razvijenih afričkih država. No, budući da se veliki dio BDP-a ostvaruje u turizmu i da ostale grane gospodarstva ne pokazuju toliku razvijenost, potrebno je u obzir uzeti i druge pokazatelje. Analiza demografskih procesa pokazuje da se Sejšeli sve više približavaju razvijenim zemljama svijeta pa se postavlja pitanje jesu li Sejšeli doista razvijena (afrička) država ili samo još jedna afrička zemlja ovisna o jednoj grani gospodarstva.

Uvod

Republika Sejšeli se nalazi u zapadnom dijelu Indijskog oceana, između 4 i 11° j.g.š. te 46 i 56° i.g.d., i obuhvaća četiri skupine otoka (pretežno naseljene Unutrašnje otoke te nenaseljena otočja Amirante, Farquar i Aldabra). Velika udaljenost od kopna (1250 km od Somalije i 1050 km od Madagaskara) i prometno-geografska izoliranost uvjetovali su kasno naseljavanje, gospodarsku izolaciju i uključivanje u svjetske gospodarske tokove tek 1970-ih. Povoljan geografski položaj na pomorskom putu za Indiju (oko Rta dobre nade) nakon Velikih geografskih otkrića privukao je na otočje Portugalce, Francuze i Britance.

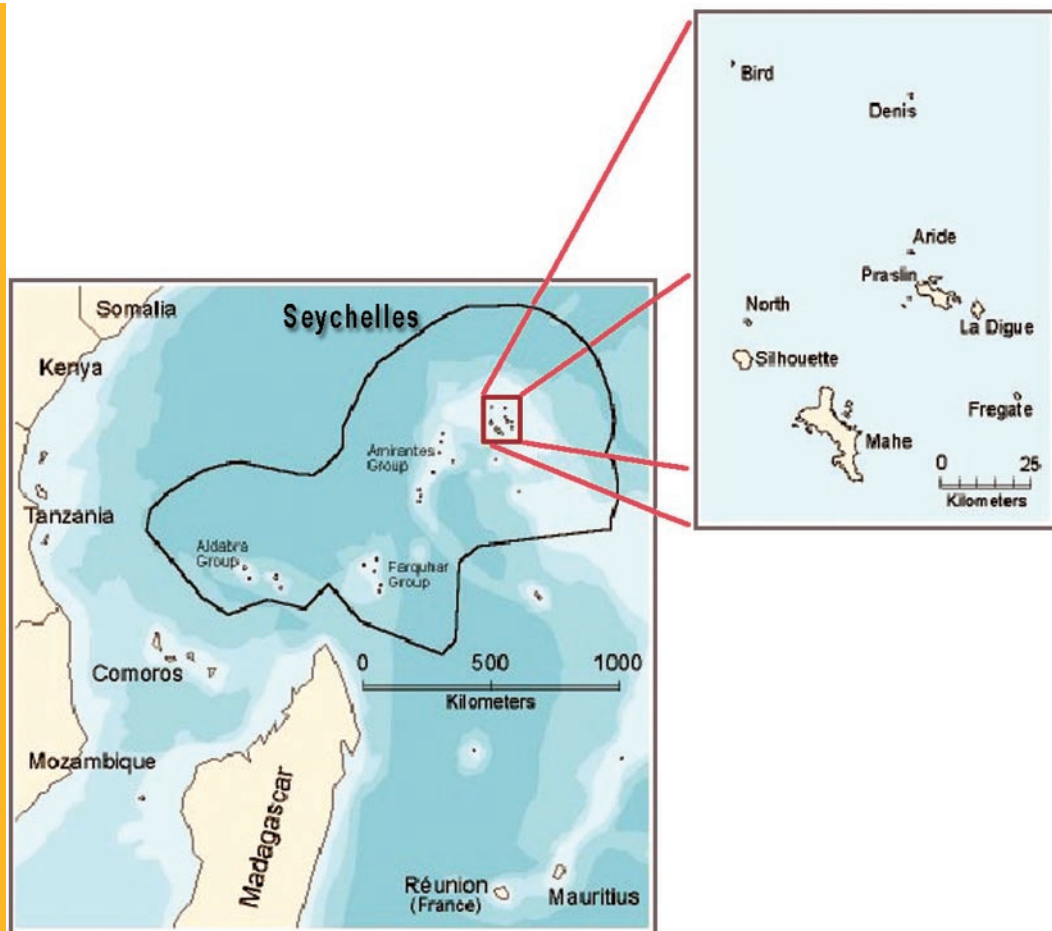
RELJEF

Prema geološkoj građi, visini i glavnim reljefnim oblicima, koji se odražavaju u strukturi naseljenosti i gospodarstva, otočje se dijeli u dvije glavne skupine.

Viši „granitni“ otoci (Unutarnji otoci) najviši su dijelovi Maskarenskog podmorskog platoa, fragmenta prakontinenta Gondwane, građenog od granita prekambrijske starosti, koji se s Madagaskarom i područjem današnje Indije prije 130 milijuna godina odvojio od Gondwane (7). Zbog toga su Unutrašnji otoci površinom veći i viši od koraljnih. Na najvećem otoku Mahé (153 km²) živi oko 90% stanovništva (1), a ostali veći otoci su

Praslin, La Digue i Silhouette. Uz obalu se nalaze uske nizine s manjim obradivim površinama, gusto naseljene i intenzivno poljoprivredno valorizirane, a prema unutrašnjosti se izdižu do 900 metara visine. Zbog orografskog efekta primaju više padalina od koraljnih otoka, a zbog veličine i podloge postoje stalni tokovi pa pitke vode uglavnom ima dovoljno. Iz tih su razloga granitni otoci težište naseljenosti i gospodarstva.

Manji pjeskoviti otoci (otočja Farquar, Aldabra i Amirante), nastali rastom koralja na podmorskim kraterima, najčešće su niži od 5 metara. Zbog veličine, nepostojanja površinskih tokova na propusnoj podlozi, nedostatka obradivih površina i izloženosti prirodnim nepogodama, slabije su naseljeni (oko 400 stanovnika), no zbog toga je očuvan izvorni živi svijet, važan atraktivni faktor za turiste.

Sl. 1. Geografski smještaj Sejšela

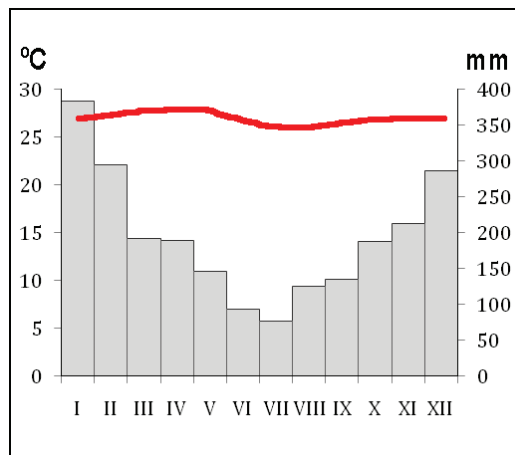

Sl. 2. Granitni otoci u blizini La Diguea

PRAŠUMSKA KLIMA

Temperatura viša od 26 °C tijekom cijele godine i mala godišnja amplituda (2 °C) pogoduju razvoju kupališnog turizma, no velika količina vlage u zraku (više od 80%) uzrokuje sparine (6).

Prosječna godišnja količina padalina iznosi oko 2300 mm, no zbog smjene dominantnih vjetrova mogu se izdvojiti vlažno i manje vlažno razdoblje (sl. 3). Od svibnja do listopada (južnihemisferska zima) otočje zahvaćaju hladniji i suši jugoistočni pasati (pušu iz južnoindijskog maksimuma prema pojasu niskog tlaka nad sjevernom Afrikom, južnom i jugozapadnom Azijom). Kiše je manje (najsušni je srpanj sa 76 mm) (6), no ne može se govoriti o sušnom razdoblju, iako nedostatak pitke vode može postati problem i često stradavaju poljoprivredne kulture. Količina padalina poraste od prosinca do ožujka (južnihemisfersko ljeto) zbog položaja pojasa niskog tlaka južno od Sejšela (južna intertropska konvergencija) pa otoke zahvaća vlažni sjeverozapadni monsun. To je sjeveroistočni pasat koji prelaskom preko ekvatora u Indijskom oceanu skreće ulijevo (Šegota, Filipčić 1996). Tropski cikloni najčešće se ne javljaju uz ekvator pa rijetko

Sl. 3. Godišnji hod temperature i padalina na Mahéu

zahvaćaju Sejše. Prema Köppenovoj klasifikaciji Sejšeli imaju prašumsku (Af) klimu.

BIOGEOGRAFSKA OBILJEŽJA I ZAŠTITA OKOLIŠA

Prašuma je u prošlosti prekrivala gotovo sve otoke, a u obalnom pojasu nastale su mangrove. Radi dobivanja obradivih površina i izvoza skupih tropskih vrsta drva, izvorna vegetacija većinom je iskrcena pa danas šuma prekriva samo 11% površine (Natek, Natek 2005). Vegetacija je sačuvana na nenaseljenim otocima i u pojasu iznad 600 m n/v. Jedna od najznačajnijih vrsta je *coco de mer palma* (morska ili sejšelska palma), s plodovima mase 20 kg. Zaštićena je unutar nacionalnog parka na Praslinu i dio je UNESCO-ove svjetske baštine. U prošlosti je veliku komercijalnu vrijednost imao cimet.

Životinjski svijet bogat je vrstama i endemima (posebno pticama) pa je otočje Aldabra dobilo epitet Galapagos Indijskog oceana (Kladnik 1992). Atol Aldabra je 1976.

Sl. 4. Divovska sejšelska kornjača

godine proglašen prirodnim rezervatom i uvršten u UNESCO-ovu svjetsku baštinu zbog gnijezda divovske sejšelske kornjače i morskih ptica (Natek, Natek 2005). Veliki broj otoka je zaštićen radi očuvanja autohtonih vrsta. Zbog svijesti o važnosti očuvanog okoliša u razvoju turizma i radi zaštite od negativnih posljedica masovnog turizma, u zemlji istodobno smije boraviti 4000 turista, a njihov broj ne smije prijeći 200 000 godišnje (Natek, Natek 2005).

HISTORIJSKO-GEOGRAFSKI RAZVOJ

Zbog povoljnog geografskog položaja na trgovačkom putu za Indiju, dominantne svjetske velesile od Velikih otkrića imale su pretenzije na Sejše. Prema osnovnim društvenim i gospodarskim procesima te interesima kolonijalnih sila koje su upravljale Sejšelima, mogu se izdvojiti četiri razdoblja: razdoblje prije naseljavanja Sejšela, razdoblje francuske uprave, razdoblje britanske uprave i razdoblje nakon proglašenja neovisnosti.

Smatra se da su do Sejšela u 9. st. doplovili arapski trgovci iz Arapsko-perzijskog zaljeva i dali naziv otočju Aldabra (Kladnik 1992). Portugalci u 15. i 16. st. osnivaju trgovačke postaje na istočnoj obali Afrike pa

Vasco da Gama 1502. godine, na jednom od svojih putovanja u Indiju, otkriva otočje Amirantes i naziva ga po sebi (Admiralovo otočje), no sve do 18. st. Sejšeli ostaju samo uporište gusara.

U 16. st. Portugalce istiskuju Francuzi s Mauricijusa, 1756. g. ih proglašavaju francuskim posjedom i daju im ime po Jeanu Moreau de Séchelles, premijeru Luja XV. (Kladnik 1992). 1771. g. osnivaju prvo naselje na Mahéu i dovode prve doseljenike (Francuze s Mauricijusa i Reuniona te crne robove) radi proizvodnje hrane za francuske brodove. Nastaju plantaže tropskih kultura (pamuk, šećerna trska, kopra, kava, začini) s robovskom radnom snagom, uglavnom za vlastite potrebe (Tarter 1995). Ubrzo započinje eksploatacija prirodnih bogatstava. Izvoze se kornjače, a drvo se koristi u brodogradnji i gradnji kuća za sve brojnije stanovništvo, što rezultira intenzivnom deforestacijom i smanjenjem bioraznolikosti.

Početak 19. st. snaga Francuske slabi, a jača Ujedinjeno Kraljevstvo, koje na Pariškoj mirovnoj konferenciji (1814. g.) preuzima Mauricijus i Sejšele radi kontrole trgovine s Indijom. Sejšeli su isprva bili pod upravom Mauricijusa, a od 1903. g. su zasebna krunska kolonija. Nakon ukidanja ropstva 1834. g., dio tadašnjeg stanovništva seli sa Sejšela, a Britanci ostavljaju oslobođene robove s brodova na otočju. Doseljava i manji broj indijskih, kineskih i malajskih trgovaca te tada nastaje osnova današnjeg etničkog sastava. Razvijaju se obrt i trgovina, a za potrebe izvoza i dalje se eksploatira drvo. I poljoprivreda se orijentira na izvoz (uzgaja se cimet, vanilija i kopra) pa se smanjuje udjel kultura za domaće potrebe. U uvjetima brzog demografskog rasta, oskudne prirodne osnove i smanjenja površina pod prehranom

benim kulturama, lokalno gospodarstvo postaje ovisno o uvozu hrane i manufakturnih dobara. 1965. g. Britanci izdvajaju otočje Aldabra, Farquar i Ile Desroches od Sejšela te, zajedno s otočjem Chagos (do tada pod upravom Mauricijusa), uspostavljaju Britanski teritorij u Indijskom oceanu, pod izravnom upravom britanske vlade. Zbog izrazite strateške važnosti, Ujedinjeno Kraljevstvo i SAD grade veliku pomorsko-zrakoplovnu bazu na otoku Diego García. U zamjenu za otoke Ujedinjeno Kraljevstvo gradi na glavnom otoku Mahé aerodrom (1971. g.) kako bi time pomogla Sejšelima da postanu turističko odredište (Calvocoressi 2003, 741).

Istovremeno jačaju zahtjevi za samostalnošću pa 1967. g. stanovništvo dobiva opće pravo glasa. Ujedinjeno Kraljevstvo 1976. g. vraća otočja Aldabra, Farquar i Ile Desroches Sejšelima i daje im potpunu neovisnost. Izgradnjom zračne luke Sejšeli se uključuju u svjetske prometne tokove, rastu ulaganja u gospodarstvo i industriju te dolazi do intenzivnog razvoja turizma. Unutar nešto više od jednog desetljeća dolazi do intenzivne deagrarizacije i rasta uslužnog sektora, koji zapošljava najveći dio radne snage i ostvaruje najveći dio BDP-a. 1977. g., svrgavanjem tadašnjeg predsjednika Jamesa Manchama, na vlast dolazi France-Albert René (ostaje na vlasti do 2004.). Ubrzo uvodi socijalističko društveno uređenje, provodi određene socijalne mjere i otvara nova radna mjesta u poljoprivredi i ribarstvu, što dovodi do rasta životnog standarda, osobito nižih slojeva stanovništva. No, zbog sve većih vanjskih i unutarnjih pritisaka te sve izrazitije ovisnosti gospodarstva o turizmu, 1993. se donosi novi ustav radi stabilizacije i diversifikacije gospodarstva putem poticanja privatne inicijative.

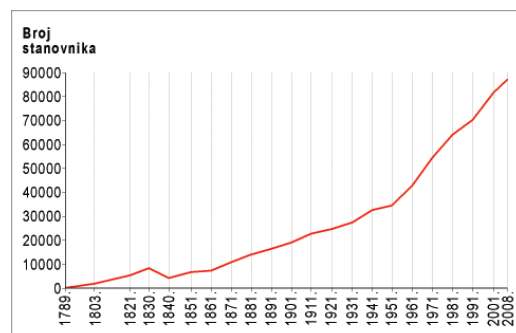
STANOVNIŠTVO SEJŠELA

Budući da na površini od samo 455 km² živi 86 956 stanovnika (2008.) (8), otočje je gusto naseljeno (191 st./km²) i neravnomjerno raspoređeno (tab. 1). Na granitnim otocima živi gotovo sve stanovništvo, najviše na Mahéu (87,4%), a najveći je broj otoka nenaseljen.

Tab. 1. Broj stanovnika, površina i gustoća naseljenosti na sejšelskim otocima 2002. godine

Otok	Broj stanovnika	Površina (km ²)	Stan./km ²
Mahé	74 300	154	482,5
Praslin	7 400	38	194,7
La Digue i vanjski o.	3 300	260	12,7
Ukupno Sejšeli	85 000	452	188,1

Izvor: za broj stanovnika: Seychelles in Figures 2008 Edition: Population and Vital Statistics, <http://www.nsb.gov.sc/>; za površinu: Statistical Abstract 2007: Population and Vital Statistics, <http://www.nsb.gov.sc/>

Sl. 5. Kretanje broja stanovnika Sejšela od 1789. do 2008. godine

Izvor: Statistical Abstract 2007: Population and Vital Statistics, <http://www.nsb.gov.sc/> (21.06.2009.)

Tab. 2. Razvoj stanovništva Sejšela od 1951. do 2008. godine, prirodno kretanje stanovništva i smrtnost dojenčadi po odabranim godinama

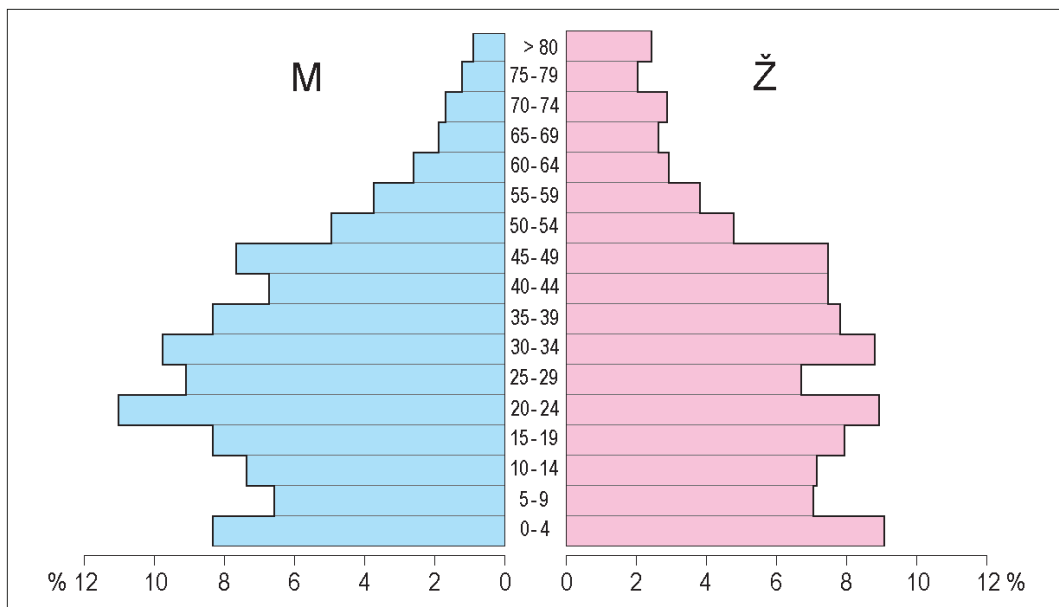
Godina	Broj stan.	Stopa rod-nosti (‰)	Stopa smrt-nosti (‰)	Stopa prirodne promjene (‰)	Smrtnost dojenčadi (‰)	Razdoblje	Stopa promjene broja stan. (%)	Godišnja stopa promjene (%)
1951.	34370	-	-	-	-	1941. – 1951.	5,5	0,5
1961.	42936	-	-	-	-	1951. – 1961.	24,9	2,2
1971.	54695	33,6	8,5	25,1	33,2	1961. – 1971.	27,4	2,4
1981.	64035	28,1	6,9	21,2	17,2	1971. – 1981.	17,1	1,6
1991.	70438	24,2	7,7	16,5	12,9	1981. – 1991.	10,0	1,0
2001.	81202	17,7	6,8	10,8	13,2	1991. – 2001.	15,3	1,4
2008.	86956	17,8	7,6	10,2	12,9	2001. – 2008.	7,1	1,0

Izvor: za broj stanovnika: Statistical Abstract 2007: Population and Vital Statistics, <http://www.nsb.gov.sc/> (21.06.2009.); za prirodno kretanje stanovništva i smrtnost dojenčadi: Population and Vital Statistics 2008, <http://www.nsb.gov.sc/> (21.06.2009.)

Od doseljavanja prvih stanovnika do ukidanja ropstva broj stanovnika polako se povećavao (zbog visoke smrtnosti), uglavnom imigracijom. S ukidanjem ropstva 1834. g. i iseljavanjem bijelog stanovništva i crnih robova broj stanovnika se prepolumio (smanjenje od 49% u razdoblju 1830.-1840.) (11). S imigracijom od 1840-ih ponovno se bilježi umjereni porast pa se u razdoblju 1840. – 1901. broj stanovnika povećao se 4,4 puta. Sredinom 20. st., zbog poboljšanja životnih uvjeta, stopa smrtnosti pada, stanovništvo ulazi u prvu podetapu demografske tranzicije i broj stanovnika izrazito brzo raste (sl. 5). Najbrži porast broja stanovnika od 27,4% ili 2,4% godišnje zabilježen je u razdoblju 1961. – 1971. (unatoč negativnoj migracijskoj bilanci) (11). Sa socio-ekonomskim prestrukturiranjem 1970-ih (deagrarizacija, poboljšanje obrazovne strukture) stopa rodnosti pada, stanovništvo ulazi u drugu podetapu demografske tranzicije; smanjuju

se prirodni prirast i porast broja stanovnika (tab. 2).

Ukupna stopa fertiliteta (TFR), očekivano trajanje života pri rođenju i smrtnost dojenčadi često se koriste kao pokazatelji razvijenosti i prema vrijednostima tih pokazatelja za razdoblje 2000. – 2005. (prosjeak) Sejšeli se mogu svrstati u red više srednje razvijenih zemalja. TFR 2,1 pokazuje da je osigurano obnavljanje stanovništva (10). To je niža vrijednost od prosjeka za svijet (2,7), Afriku (5,0) i istočnu Afriku (5,6) (Nejašmić 2005). Očekivano trajanje života iznosi 72,5 godina (68,6 za muškarce i 76,7 za žene) (5). To je tek nešto niža vrijednost od prosjeka za Europu koji iznosi 73,3 godine (68,9 za žene i 77,7 za muškarce), a daleko je iznad prosjeka za Afriku (48,8 godina) i istočnu Afriku (45,5 godina) (Nejašmić 2005). Smrtnost dojenčadi smanjila se za tri puta od razdoblja 1970. – 1975. do 2000. – 2005. i iznosi 13,1‰ (11). Za usporedbu, smrtnost dojen-

Sl. 6. Dobno-spolna piramida stanovništva Sejšela 2008. godine

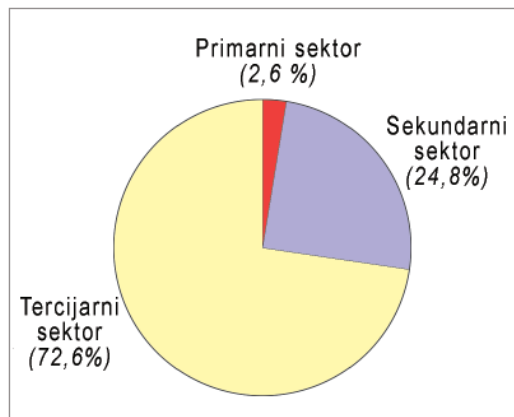
Izvor: Statistical Abstract 2007: Population and Vital Statistics, <http://www.nsb.gov.sc/> (21.06.2009.)

čadi iznosi 3,2‰ u Japanu, 6,9‰ u SAD-u i 165,1‰ u Sjevernoj Africi (Nejašmić 2005). Istodobno se, s općim gospodarskim i društvenim razvojem, smanjila stopa rodosti i povećalo očekivano trajanje života.

Stanovništvo je u 21. st. zahvatilo starenje pa 2007. g. mlado stanovništvo (0-14) čini 22%, zrelo (15-64) 67,6%, a staro (65 i više) 10,4% (5). U skupini 15-64 g. nalazi se čak 42,6% stanovništva, zbog velikog prirodnog prirasta 1970-ih, i potencijal je za gospodarski razvoj.

Sastav stanovništva prema sektorima djelatnosti 2007. g. (sl. 7) pokazuje izrazitu dominaciju uslužnog sektora (73%), a posljedica je relativno razvijenog primarnog sektora i slabe razvijenosti industrije (12). Prije samo pola stoljeća u ekonomskoj strukturi je dominirao primarni sektor. Sto-

pa nepismenosti iznosi 8% (2), a uvelike je smanjena planskim programima obrazo-

Sl. 7. Sastav aktivnog stanovništva Sejšela prema sektorima djelatnosti 2007.

Izvor: Statistical Abstract 2007: Prices, Wages and Employment, National Statistics Bureau, <http://www.nsb.gov.sc/> (21.06.2009.)

vanja od 1980-ih (1984. g. nepismenost je iznosila je 42,7%) (Tartter 1995).

Prema popisu 2002. g. 89% stanovnika su kreoli (potomci doseljenog europskog, azijskog i afričkog stanovništva), 5% su potomci doseljenih indijskih radnika (nisu sklapali brakove s ostalim skupinama stanovništva), 2% je malgaškog, 2% kineskog i 1% britanskog podrijetla (Natek, Natek 2005). Uz službeni francuski i engleski, od 1981. g. službeni jezik je i sejšelski (kreolski jezik nastao na bazi francuskog), koji je materinji jezik za 92% stanovništva (2). Engleski koristi uglavnom mlađe stanovništvo i glavni je jezik u trgovini. Francuski jezik ima veliku važnost kao jezik katoličke crkve.

Francuzi su donijeli na otočje katoličku vjeru koja danas ima najviše pripadnika (82%). Zbog monopola crkvenih škola na obrazovanje u 19. st., uspjela se oduprijeti nastojanjima Engleza da preobrate stanovništvo na protestantizam. Dio obitelji, koje su živjele na otočju u vrijeme dolaska Britanaca, prihvatio je protestantizam pa na Sejšelimu živi 8% protestanata (anglikanska i adventistička crkva). 3% stanovništva pripada ostalim kršćanskim denominacijama, a od ostalih religija zastupljeni su hinduizam (2%; uglavnom Indijci) i islam (1%) (Natek, Natek 2005).

GOSPODARSTVO

Razvoj turizma od 1970-ih uzrokovao je temeljne strukturne promjene. Iako BDP p.c. od 17 000 dolara 2008. g. smješta Sejšele među više srednje razvijene zemlje i na sam vrh Afrike (2), on je posljedica razvijenog uslužnog sektora (orijentiranog na turizam), i prikriva nedovoljnu razvijenost industrije i poljoprivrede. Osim ovisnosti o turizmu, koji

ostvaruje 20% vrijednosti BDP-a i čini čak 60% deviznog priljeva, veliki gospodarski problem je ovisnost o uvozu prehrambenih i industrijskih proizvoda (Natek, Natek 2005).

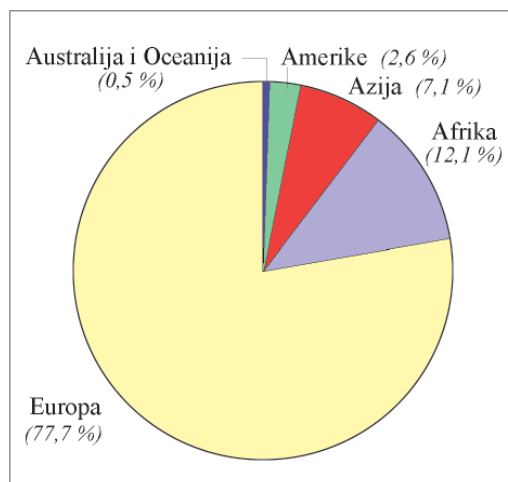
Jedan od najvećih gospodarskih problema Sejšela je osiguranje dovoljne količine hrane za domaće stanovništvo i turiste. Do 1970-ih proizvodnja hrane zadovoljavala je vlastite potrebe, a za izvoz su se proizvodile kopra (osušeni plod kokosove palme i ulje), cimet i vanilija. Zbog porasta broja stanovnika i broja turista, javlja se potreba za uvozom pa se danas se gotovo svi prehrambeni proizvodi moraju uvoziti (voće, povrće, mlijeko i mliječni proizvodi, meso...). Izvoz kobre, cimeta i vanilije gotovo je u potpunosti prestao zbog slabe konkurentnosti na svjetskom tržištu. U novije vrijeme se na Mahéu proizvodi čaj za potrebe unutrašnjeg tržišta (Tartter 1995). Stočarstvo (svinjogojstvo i peradarstvo) razvijeno je za vlastite potrebe.

Ribarstvo je bilo i ostalo važna grana gospodarstva. Tradicionalno ribarstvo je u prošlosti pokrivalo sve potrebe domaćeg stanovništva za ribom. S razvojem zračnog prometa započeo je izvoz smrznute ribe, a krajem 1980-ih godina, s otvaranjem pogona za prerađivanje ribe, razvija se suvremeno ribarstvo orijentirano na ulov tune i izvoz konzervirane tune. Izvoz konzervirane tune čini 91% izvoza Sejšela (2007. g.) (51% ako se u obzir uzme i re-eksport), a izvozi se većinom u Ujedinjeno Kraljevstvo i Francusku (8).

Nema nalazišta energenata ni ruda pa se sva fosilna goriva uvoze. Nafta i derivati zauzimaju prvo mjesto u vrijednosti uvoza 2007. g., i to većinom iz Saudijske Arabije

je (8). U industriji je zaposleno 11% radne snage (ukupno 25% u sekundarnom sektoru) (12), a čini samo 10% BDP-a (10). Industrija je koncentrirana u Victoriji, glavnoj luci i najvećem naselju, a usmjerena je na preradu domaćih i uvezenih poljoprivrednih proizvoda i tune.

Turizam je danas najznačajnija gospodarska djelatnost Sejšela. Djelatnosti povezane s turizmom ostvarile su 2007. g. 21% BDP-a (10). Godine 2007. je direktno u turizmu (hoteli i restorani, bez ostalih djelatnosti povezanih s turizmom) bilo oko 5700 zaposlenih ili 14% ukupnog broja zaposlenih (12). Od razvoja zračnog prometa 1970-ih broj turista u stalnom je porastu (osim manjeg pada za Zaljevskog rata i nakon terorističkih napada 2001. godine) (9) pa je 2008. g. zabilježeno 159 000 dolazaka na otok (98% zračnim i 2% pomorskim prometom) i ostvareno je 1 605 000 noćenja (3). Prosječni boravak od 10,1 dana pokazuje da, zbog veće udaljenosti i cijene prijevoza, prevladavaju turisti srednje i više platne moći, koji si mogu priuštiti duži boravak na otočju (3). Tradicionalno su to turisti iz razvijenih europskih zemalja (turisti iz Francuske, Italije, Njemačke i Velika Britanije imali su udjel od 55% 2008. g.), no u novije vrijeme povećava se udjel turista iz Afrike (posebno iz Južnoafričke Republike, Reuniona i Mauricijusa zbog blizine i višeg životnog standarda) te Azije (najviše iz Ujedinjenih Arapskih Emirata) (tab. 3, sl. 8). Prostorna distribucija turista pokazuje istu pravilnost kao i druge gospodarske grane – 2008. godine je čak 49% turista odsjelo na Mahéu, 26% na Praslinu, 6% na La Digueu, 9% na jahtama i cruiserima i samo 10% na ostalim otocima 10% (3). Razlog takvoj distribuciji možemo naći u veličini otoka i prostornoj strukturi naseljenosti, što ima za

Sl. 8. Sastav posjetitelja Sejšela prema kontinentu 2008. godine

Izvor: Migration and Tourism Statistics 2008., <http://www.nsb.gov.sc/> (21.06.2009.)

Tab. 3. Broj posjetitelja i udjel u ukupnom broju posjetitelja Sejšela 2007. godinu prema zemlji prebivališta (prvih deset zemalja)

Mjesto	Država	Broj posjetitelja	Udjel (%)
1.	Francuska	31 386	19,7
2.	Italija	23 818	15,0
3.	Njemačka	21 222	13,4
4.	Ujedinjeno Kraljevstvo	13 816	8,7
5.	JAR	8 219	5,2
6.	Rusija	6 569	4,1
7.	Švicarska	5 268	3,3
8.	Mauricijus	4 086	2,6
9.	UAE	3 553	2,2
10.	SAD	3 116	2,1

Izvor: Migration and Tourism Statistics 2008., <http://www.nsb.gov.sc/> (21.06.2009.)

posljedicu raspored smještajnih kapaciteta i turističku ponudu.

Negativna vanjsko-trgovinska posljedica je nerazvijenosti industrije pa je vrijednost uvezene robe 2007. g. bila 2,3 puta veća od vrijednosti izvezene robe (8). Osim konzervirane tune, koja se većinom izvozi u Francusku i Ujedinjeno Kraljevstvo, vrijednost ostalih izvezenih proizvoda nema veliku važnost. Vrijednost re-eksporta, posebno naftnih derivata, slična je vrijednosti izvoza domaćih proizvoda, a izvozi se također u Ujedinjeno Kraljevstvo i Italiju (13). Osim poljoprivrednih proizvoda (većinom iz Francuske i Španjolske), uvoze se i gotovo svi

energenti i industrijski proizvodi, posebno nafta iz Saudijske Arabije (25% vrijednosti uvoza) te strojevi i prijevozna sredstva iz Singapura, Njemačke, Japana i Ujedinjenog Kraljevstva. Glavni uvozni partneri (2007. g.) su stoga Saudijska Arabija, Singapur, Francuska i Španjolska (13). Glavno trgovinsko središte države je Victoria, preko koje se odvija cjelokupna vanjska trgovina (zračnim i pomorski prijevozom). Iz luke u Victoriji, koja je glavni opskrbeni centar za brodove, postoje redovite trajektne linije za Praslin i La Digue, dok je zračni prijevoz do ostalih otoka rezerviran za kvarljive i skupe proizvode.

ZAKLJUČAK

Razvijeni turizam i visoki BDP po stanovniku stvaraju dojam razvijenosti gospodarstva. No, dok demografski procesi pokazuju da se Sejšeli sve više približavaju razvijenim zemljama i sve više „odskuču“ od ostatka Afrike, gospodarstvo se još uvijek ne može smatrati razvijenim. Ovisnost o uvozu gotovo svih prehrambenih i industrijskih proizvoda pokazuje slabu razvijenost poljoprivredne i industrijske proizvodnje, a prenapuhani uslužni sektor pokazuje ovisnost gospodarstva o turizmu. Ovisnost o jednoj gospodarskoj grani karakteristična je za većinu afričkih zemalja pa se Sejšeli mogu usporediti primjerice s Ekvatorskom Gvinejom, iza čijeg se visokog BDP-a po stanovniku krije ovisnost o izvozu nafte. Za uspješan budući razvoj sejšelskog gospodarstva potrebno je aktivirati poljoprivredu i razviti industriju temeljenu na uvoznim sirovinama te tako smanjiti ovisnost o uvozu.

LITERATURA

CALVOCORESSI, P. (2003): Svjetska politika nakon 1945. (ur. Budiša, D.), Nakladni zavod Globus, Zagreb.

KLADNIK, D. (1992): Sejšeli, Geografski obzornik 39 (3), 4-11 Ljubljana.

NATEK, K., NATEK, M. (2005): Države svijeta (ur. Borovac, I.), 3. izdanje, Mozaik knjiga, Zagreb

NEJAŠMIĆ, I. (2005): Demogeografija: stanovništvo u prostornim odnosima i procesima, Školska knjiga, Zagreb.

TARTTER, J. R. (1995): Indian Ocean country studies: Seychelles, <http://lcweb2.loc.gov/frd/cs/sctoc.html> (20.06.2009.)

IZVORI

- Atlas svijeta (ur. Klemenčić, M.), Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 2007.
- CIA, The World Factbook, <http://www.cia.gov/library> (22.06.2009.)
- Migration and Tourism Statistics 2008, <http://www.nsb.gov.sc/> (21.06.2009.)
- Population and Vital Statistics 2008, <http://www.nsb.gov.sc/> (21.06.2009.)
- Seychelles in Figures 2008 Edition: Population and Vital Statistics, <http://www.nsb.gov.sc/> (21.06.2009.)
- Seychelles National Meteorological Service, <http://www.pps.gov.sc/meteo/index.html>, (16.06.2009.)
- Seychelles-Mauritius Plateau, Encyclopædia Britannica Online, <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/537259/Seychelles-Mauritius-Plateau> (02.06.2009.)
- Statistical Abstract 2007: External Trade, <http://nsb.gov.sc/> (21.06.2009.)
- Statistical Abstract 2007: Migration and Tourism, <http://nsb.gov.sc/> (21.06.2009.)
- Statistical Abstract 2007: National Accounts, <http://nsb.gov.sc/> (21.06.2009.)
- Statistical Abstract 2007: Population and Vital Statistics, <http://www.nsb.gov.sc/> (21.06.2009.)
- Statistical Abstract 2007: Prices, Wages and Employment, <http://www.nsb.gov.sc/> (21.06.2009.)
- The Islands Encyclopedia oceandots.com, <http://www.oceandots.com/indian/mascarene/> (02.06.2009.)
- The Seychelles Islands: The Official Destination Website for the Seychelles Islands, <http://www.seychelles.travel/en/home/index.php> (29.06.2009.)

IVAN ŠULC, Preddiplomski istraživački studij geografije, III. godina

Geografski odsjek, Prirodoslovno-matematički fakultet

Heinzelova 20, 10000 Zagreb, Hrvatska, e-mail: ivan.sulc.2006@gmail.com